

Tlačová správa

Bratislava, august 2015

III. DUNAJSKÉ BIENÁLE

Ikony súčasnosti; Umenie Spektáklu

III. DUNAJSKÉ BIENÁLE

Ikony súčasnosti; Umenie Spektáku

Otvorenie výstavy: 29. august 2015, 15:00

Kde: Danubiana Meulenstein Art Museum

Bratislava- Čunovo, Vodné dielo

GPS: N 48.029444°| E 17.224444°

Otváracie hodiny: Letná sezóna: 11:00-19:00 (1.5-30.9)

Zimná sezóna: 10:00-18.00 (1.10-30.4)

Pondelky zatvorené

Webstránka: www.danubiana.sk

Trvanie výstavy: 29. august 2015 – 25. október 2015

Kurátorka výstavy: Kristína Jarošová

Vystavujúce autorky a autori: Erik Binder (SK), Michele Bressan (RO), Nemanja Cvijanović (HR), Michal Černušák (SK), Tanja Deman (HR), Viktor Frešo (SK), Daniil Galkin (UA), Patrícia Jagicza (HU), Paulina Jazvić (HR), Vikenti Komitski (BG), Kristian Kožul (HR-DE), Marek Kvetan (SK), Marcel Mališ (SK), Stano Masár (SK), Ioana Nemes (RO), Pavle Pavlović (HR), Stepan Ryabchenko (UA), Nikita Shalenny (UA), Erik Šille (SK), Maja Vukoje (AT), Clemens Wolf (AT), Vlasta Žáková (SK)

III. DUNAJSKÉ BIENÁLE

IKONY SÚČASNOSTI; UMENIE SPEKTÁKLU

III. DUNAJSKÉ BIENÁLE prezentuje 22 výtvarníkov mladej a strednej generácie pochádzajúcich z desiatich krajín, ktorými preteká rieka Dunaj, t. j. Nemecko, Rakúsko, Slovensko, Maďarsko, Chorvátsko, Srbsko, Bulharsko, Rumunsko, Moldavsko a Ukrajina.

V duchu medzinárodných bienále prináša jedinečnú možnosť nadviazania dialógu medzi umeleckými scénami jednotlivých krajín, ako aj konfrontáciu širokého spektra kultúrno-spoločenských javov.

Výstava s podtitulom *Ikony súčasnosti; Umenie spektaklu* zastrešuje viaceré prelínajúce sa témy, ktorými možno nazerať na rozmanité umelecké formy a postupy zúčastnených výtvarníkov. Predstavuje niektoré z perspektív, ktorými možno reflektovať a vnímať súčasnosť. Dôraz sa však nekladie na sumarizáciu a hodnotenie, ale na dialektickú povahu vecí, teda na vnútorné protirečenie a boj protikladov.

Do popredia sa opätovne dostáva polemika o sprofanovaných hodnotách kapitalizmu, (ne)možnosti umeleckej autonómie, fetišizme objektov, „spoločnosti spektaklu“, ako aj zamyslenie sa nad otázkou – čo a ako sa v súčasnosti stáva ikonou? Ako sa „ikony súčasnosti“ prispôbujú fungovaniu v sieti obrazov masovej kultúry, povrchného čítania symbolov a spektakulárnej vizuality objektov? Ako sa význam a funkcia tohto konceptu zmenili v súčasnosti, keď náboženstvo v tradičnej forme už nie je základnou hodnotou spoločnosti a nahrádza ho „náboženstvo konzumu“?

Určitá „aura“, „posvätná vzdialenosť“, či „ikonickosť“ je spojená aj s vnímaním komodít či umeleckých diel, ktoré sú podľa nemeckého filozofa Waltera Benjamina historicky späté s kultovým, a neskôr náboženským vnímaním objektov. Aj napriek tomu, že pre Benjamina sa tento fenomén vytráca kvôli banalite kapitalizmu a masovej reprodukcii objektov, oživanie podobných atribútov dnes vnímame najmä vďaka ekonomickej úspešnosti diel na trhu s umením.

Vďaka pribúdaniu umeleckých veľtrhov, múzeí, galérií, aukčných domov a prílevu bohatstva je svet umenia väčší a globálnejší než kedykoľvek predtým. To, čo bolo kedysi oslavované a neskôr kritizované ako *l'art pour l'art* (umenie pre umenie) sa v spoločnosti, kde dominujú komodity, čiťac či nechťac mení na *l'art pour l'marché* (umenie pre trh). S tým ožíva polemika nielen o autonómnej umeleckej produkcii, ale aj o probléme percepcie umenia – resp. redukování jeho estetických, obsahových i formálnych aspektov na ekonomickú hodnotu. V kapitalistickom systéme, ktorý sa javí ako ekonomicky totalizujúci – nie je v ňom žiadny objekt čo nie je komoditou – sa komoditou dokonca stáva aj samotný protest proti systému, či akýkoľvek antagonizmus, ktorý býva mašinériou trhu transformovaný na ďalší predajný artikel.

Expanzia a komodifikácia sveta umenia zostáva opakujúcou sa témou výtvarníkov, ktorí vo svojich dielach s iróniou a vtipom spochybňujú jeho glorifikáciu a mystifikáciu, stieranie hraníc medzi vysokým a nízkym umením a nadmerné používanie kliše, repetitívnosti, gýča či vkusovej dekadencie. Niektoré z týchto postupov zámerne preberajú, čím narušujú estetické a významové stereotypy a zdanlivo nemenné status quo.

Provokujú a rozvíjajú diskusiu aj o konzumnom spôsobe života, ktorý radikálne zmenil usporiadanie každodennej reality a prispel k určitej uniformite, strate osobnej identity, slobody a morálnej a hodnotovej kríze, resp. ku kríze z „hojnosti“ – z podriaďovania takmer všetkých aspektov života spoločensky nastavenej túžbe po moci a hromadeniu majetku.

V takejto spoločnosti vzniká podľa francúzskeho mysliteľa Guya Deborda (v diele *La Société du spectacle*, 1967) „spektákel“ ako falošná reprezentácia skutočnosti. Prežívanie jednotlivcov je tu redukované na sprostredkovanú realitu, ktorá vytvára identifikačné vzory, potreby i životný čas jedincov.

Podobný jav opísal Karl Marx už v diele *Kapitál* (1867) v spojení s fetišizmom komodít, keď komodity preberajú a určujú mocenské a sociálne vzťahy medzi ľuďmi. Hmatateľný svet je nahradený sprostredkovanými obrazmi, ktoré existujú nad ním a sú uznávané ako skutočnosť *par excellence*.

Výtvarníci reflektujú sprostredkovanú realitu prezentovaním vizuálnych kódov, ktoré sú často zbavené pôvodného zmyslu a kontextu. Taktiež vyhlávajú a vytvárajú každodenné anomálie, ktoré umožňujú nielen spochybňovanie, ale aj vytrhnutie zo zaužívej reality. Akoby vstupom cez zázračné zrkadlo odkrývajú „Alicinu krajinu zázrakov“ a potrebnú oázu na premýšľanie a prehodnocovanie.

V snahe o transformáciu povrchných a uniformných schém pracujú s vizuálne atraktívnou formou na hranici priemyselného dizajnu, premyslenej obrazotvornosti a spektakulárnej reklamnej vizuality nablýskaných povrchov a vyprázdnených obsahov. Odkazy na populárnu kultúru môžu na prvý pohľad pôsobiť optimisticky, zjednodušene, hravo a odvádzať pozornosť od hlbšej analýzy k estetickému pôžitku. V určitom momente však ponúkajú komplexnejší náhľad na neistú a absurdnú diagnózu modernej spoločnosti. Do hĺbín duše človeka, ktorý každodenne zápasí s obmedzeniami spoločnosti i svojimi vlastnými.

Samotné slovo spektákel (odvodené od latinského slova *spectare* – pozerat' sa) v spoločnosti spektáklu nepredstavuje oslobodzujúce a uvážlivé pozorovanie s odstupom, ale povrchné dívanie sa, ktoré dáva priestor na manipuláciu. Aj preto sa kladie dôraz na oživenie dialógu medzi umelcom a divákom, spôsob tlmočenia ideí, na samostatné a intuitívne myslenie, rozvíjanie schopnosti vnímania a vytvorenia priestoru na otvorenú diskusiu.

Je však možné kritizovať spektákel a kapitalizmus inak než spektakulárne, bez prijatia roly v ňom? A keď túto rolu prijme, kde je tá hranica, keď to už nie je kritika?

Otázka oslobodenia sa a autonómie umenia je podľa nemeckého sociológa a filozofa Theodora W. Adorna v dialektickej opozícii vo vzťahu ku kapitalistickej spoločnosti – je to paradoxne cez komoditné štruktúry a anonymnú kúpnu silu, vďaka ktorým vzniká umelecké oslobodenie a autonómia. Mohol by však tento paradox platiť pri iných spoločenských aspektoch nášho života? Je možnosť slobody paradoxne ukotvená v určitej forme neslobody?

Tretie tisícročie prinieslo nielen nové skutočnosti, ako aj nové paradoxy. Dunajské bienále ponúka možnosť pozorovať a konfrontovať tieto zmeny systému, čím sa vytvára príležitosť pre ďalší vývoj. Nová doba = nové ikony.

Kristína Jarošová

kurátorka výstavy

Danubiana Meulensteen Art Museum

Necelých 20 km južne od Bratislavy sa nachádza jedno z najromantickejších múzeí moderného umenia v Európe – Danubiana Meulensteen Art Museum.

Jeho zakladateľmi sú holandský zberateľ a podporovateľ umenia Gerard Meulensteen z Eindhovenu a slovenský galerista Vincent Polakovič.

Od roku 2000, keď bolo múzeum otvorené, uskutočnilo desiatky výstav najprestížnejších osobností slovenskej, európskej a svetovej výtvarnej scény.

(Karel Appel, Sam Francis, Miroslav Cipár, Markus Prachensky, Ilona Kesserü Ilona, Rudolf Sikora, Martín Chirino, Vladimír Popovič a ďalší).

Medzi mnohými domácimi a zahraničnými návštevníkmi, ktorí doposiaľ múzeum navštívili, nechýbali ani viaceré kráľovské návštevy a mnohé osobnosti kultúrneho a spoločenského života.

Jedinečná poloha múzea nachádzajúceho sa na hraniciach troch štátov a predovšetkým mimoriadne citlivé prepojenie s okolitou prírodou a riekou Dunaj, poskytuje návštevníkom neopakovateľné pohľady nielen na vystavované výtvarné umenie, ale predovšetkým na flóru a faunu, ktorá je na polostrove umenia v každom ročnom období jedinečná.

V priľahlom sochárskom parku môžu návštevníci vidieť diela viacerých osobností, akými sú napríklad El Lissitzky, Magdalena Abakanowicz, Jim Dine, Hans van de Bovenkamp, Jozef Jankovič, Arman, J. C. Farhi, Vladimír Kompánek, či Rudolf Uher.

Novinkou je aj promenáda na streche, kde najmä pohľad na Bratislavu a majestátny Dunaj býva pri západe slnka nezabudnuteľným zážitkom.

Prehliadku múzea, ktoré sa po svojej veľkorysej dostavbe podporenej Vládou SR stalo novým symbolom modernej Bratislavy, dnes odporúčajú najprestížnejšie svetové bedekre a sociálne portály.

Dovidenia pri Dunaji, priatelia!

Kontakt

Ing. Martina Polakovičová

Danubiana Meulenstein Art Museum

Bratislava- Čunovo, Vodné dielo

Tel.: +421 903 605 505

Email: martina@danubiana.eu

www.danubiana.sk

Doprava

Automobilom: GPS: N 48.029444 °
E 017.224444 °

Bratislava centrum > Petržalka,
Panónska cesta (alebo
Dolnozemska cesta) > Rusovce >
smer Dobrohošť

Lod'ou:

Otvorenie výstavy: Odchod lode je 29.8 z osobného prístavu na Fajnorovom nábreží 2 v Bratislave o 13:30, príchod do Danubiany je o 14:30, následný odchod z Danubiany je cca 17:00 a príchod do Bratislavy o 18:30. Nutná rezervácia na martina@danubiana.eu

Od 30.8- 31.10.2015: Lod' premáva každú sobotu a nedeľu od 1.5 do 25.10 a v nasledujúce štátne sviatky: 1.5, 8.5, 1.9 a 15.9. Pre viac informácií: <http://www.lod.sk/vylet-lodou-bratislava-cunovo.aspx>